

AWBZ wordt uitgekleeft, groot deel uitvoering gaat naar gemeenten

Door: Rutger Bregman - 31 oktober 2012 - Volkskrant

De mammoettanker die AWBZ heet, wordt nog net niet tot zinken gebracht. De volksverzekering (26 miljard euro per jaar) gaat terug naar waarvoor hij in 1968 is ingevoerd: het vergoeden van individueel onverzekerbare risico's.

44 jaar geleden begon het met een wet voor debielen en krankzinnigen. Inmiddels is de AWBZ uitgegroeid tot een verzekering voor veel meer dan zorg alleen: van woonlasten tot gehoorapparaten, van spelletjesmiddagen tot wc-papier. Daar gaat nu een streep doorheen. Wat overblijft, is een 'romp-AWBZ' van 12 miljard euro per jaar, voor de (zeer) zware zorg voor ouderen en gehandicapten.

Een groot deel van de AWBZ gaat over op de gemeenten. Deze zorg gaat onder de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) vallen. Dat is niet zomaar een bureaucratisch detail: AWBZ-zorg is een 'recht', WMO-zorg een 'voorziening'. Als het geld van de AWBZ op is, moet de overheid bijleggen. Voor de WMO geldt veel sneller: op = op.

'De WMO verzekert je nergens voor', aldus Aad Koster, directeur van de koepel van zorgondernemers Actiz. 'Als het budget van de gemeente op is, dan heb je pech.' Een woordvoester van ouderenbond ANBO verwacht dat er grote verschillen tussen gemeenten zullen ontstaan in de kwaliteit van hun ondersteuning. In het regeerakkoord staat slechts: 'De aanspraken worden beperkt, de dienstverlening wordt versoerd.'

Ouderen zullen ook langer thuis moeten blijven wonen. Rutte I had al besloten dat cliënten met het zorgzwaartepakket (zzp) 1 en 2 ('beschut wonen met begeleiding en verzorging') per 1 januari thuisblijven. Althans, ze mogen nog wel in een verzorgingstehuis wonen, maar dan moeten ze er zelf voor betalen. In het regeerakkoord is nu afgesproken om ook het wonen en de zorg van cliënten met zzp 3 en 4 ('beschut wonen met intensieve begeleiding en uitgebreide verzorging') te scheiden.

Concreet betekent dit dat cliënten met zzp 1 tot en met 4 alles zelf moeten gaan betalen, afgezien van hun zorg. Ook de huishoudelijke hulp komt straks voor eigen rekening, al wordt hier wel een uitzondering voor de lage inkomens gemaakt. 'Maar als een gemeente in geldnood komt, kan ook de huishoudelijke ondersteuning voor minima vervallen', aldus de woordvoester van de ANBO. 'De WMO is immers geen recht.' Koster: 'We kunnen situaties krijgen waarin een verpleegster die de wonden van een dementerende komt verzorgen nergens in huis een schone handdoek kan vinden.'

Actiz en Anbo vinden het wel een goede ontwikkeling dat mensen langer thuis blijven wonen. Koster: 'Maar daar moeten ze wel in worden ondersteund. Dat wordt moeilijk als gemeenten meer moeten doen met minder geld.' De woordvoester van de ANBO stemt in: 'Gemeenten zijn hier helemaal niet op ingericht, maar krijgen wel verregaande beleidsvrijheid.'

De cliënten vanaf zzp 5, die in een verpleegtehuis blijven, moeten een hogere eigen bijdrage gaan betalen. Hoe hoog hun pensioen ook is, ze houden alleen nog het 'zak- en kleedgeld' over: 298 euro per maand. Anbo vindt die grens nu al te laag. 'De maatregel

leidt ertoe dat ouderen afhankelijk worden van de financiële gunsten van hun naasten. Je houdt gewoon niets over.'